

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.II.21.801/2015/6.

A tanács tagjai:

Dr. Makai Katalin a tanács elnöke

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit előadó bíró

Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

Csehák Izolda Ügyvédi Iroda

Az alperes:

Az alperes képviselője:

Dr. Szilágyi János ügyvéd

A per tárgya:

Gyermektartásdíj megváltoztatása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budaörsi Járásbíróság 9.P.20.049/2014/26.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék 14.Pf.20.354/2015/10.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet az elsőfokú perköltség, a kereseti illeték és a fellebbezési illeték viselésére is kiterjedően hatályon kívül helyezi.

Az elsőfokú bíróság 9.P.20.049/2014/26. számú ítéletét az alábbiak szerint részben megváltoztatja.

A felperes tartásdíj túlfizetésének időszakát 2013. november 1. napjától 2014. január 16. napjáig terjedő időtartamra módosítja, a túlfizetett és beszámítható tartásdíj összegét 419.330 (négy száz tizenkilencezer-három száz harminc) forintra leszállítja, ebből a gyermekenként beszámítható követelést 209.665 (kétszáz kilencezer-hatszáz hatvanöt) forintban állapítja meg.

A - helyesen - túlfizetés beszámításának kezdő időpontját 2016. július 1. napjára módosítja, a beszámítás első részletét 20.040 (húszezer-negyven) forintra leszállítja, ebből a gyermekenként beszámítható részletet 10.020 (tízezer-húsz) forintban, a további az elsőfokú bíróság által meghatározott részletekből a

gyermekenként beszámítható részletet 12.000 forintban állapítja meg.

A felperes munkáltatójához intézett felhívást azzal módosítja, hogy a munkáltató 2016. július 1. napjától a gyermekenként megállapított és a felperes részletekben beszámítható túlfizetését a gyermekenként határozott összegben megállapított gyermektartásdíjba számítsa be és az ezután fennmaradó összeget utalja át az alperesnek.

A Kúria az alperes által fizetendő elsőfokú perköltséget 25.400 (huszonötezer-négyszáz) forintra leszállítja.

A kereseti illetékből a felperes fizetési kötelezettségét 15.250 (tizenötezer-kétszáz) forintra leszállítja, az alperesét 25.600 (huszonötezer-hatszáz) forintra felemeli.

Az elsőfokú ítélet egyéb rendelkezéseit helybenhagyja.

A Kúria kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 25.400 (huszonötezer-négyszáz) forint együttes másodfokú perköltséget és felülvizsgálati eljárási költséget.

A felperest a fellebbezési illetékből 13.630 (tizenháromezer-hatszázharminc) forint, a felülvizsgálati eljárási illetékből 21.300 (huszonegyezer-háromszáz) forint, az alperest a fellebbezési illetékből 41.470 (negyvenegyezer-négyszázhetven) forint, a felülvizsgálati eljárási illetékből 91.500 (kilencvenegyezer-ötszáz) forint megfizetésére kötelezi az állam javára, felhívásra.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felek elvált házastársak, a bontóperben kötött jogerős bírói egyezséggel az 1998. december 22-én született B. és a 2001. május 31-én született Bo. utónevű gyermekeiket az alperesnél helyezték el és a felperes tartási kötelezettségét 2005. október 1. napjától a mindenkori havi jövedelme gyermekenkénti 20 %-ában, havi 25.000 forint alapösszegben állapították meg. A megállapodás kiterjedt arra is, hogy nem tartozik a tartásdíj alapjához a felperes nem rendszeres jövedelme, illetőleg juttatása. A felperes munkáltatója a gyermektartásdíjat jövedelméből rendszeresen levonta.
- [2] A munkáltató 2013. szeptember 13-án a felperes munkaviszonyát 2014. január 16. napjával felmondta, a munkavégzés alól felmentette és 2013. október 7-én a tíz havi végkielégítést is tartalmazó összesen 5.894.742 forintot fizetett ki a felperesnek. Ezzel egyidejűleg gyermektartásdíj címén 762.955 forintot átutalt az alperes számlájára. A felperes a felmondási idő alatt már 2013. november 4-én elhelyezkedett és új munkáltatója decembertől a jogerős egyezségnek megfelelően levonta és átutalta a gyermektartásdíjat az

alperes részére.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [3] A felperes 2013 januárjában előterjesztett keresetében 2013. december 1. napjától havi 40.000 forint határozott összegre kérte a tartásdíj leszállítását és jogalap nélküli gazdagodás címén az alperes kötelezését 668.437 forint és ennek kamatai megfizetésére. Keresete ténybeli alapjaként előadta, hogy körülményei lényegesen megváltoztak, az új munkáltatójánál lényegesen alacsonyabb jövedelmet ér el. Korábbi munkáltatója a végkielégítésből levonta a tartásdíjat, ezért fizetési kötelezettségének tíz hónapra a 762.955 forint átutalásával eleget tett, az új munkáltatója által levont és átutalt tartásdíj kétszeres kifizetést jelent. A gyermekeként havi 40.000 forintban elismert tartásdíj tíz hónapra számítva 800.000 forint, a ténylegesen kifizetett 762.955 forint ezt az összeget nem éri el, ezért az alperes visszafizetési kötelezettsége a különbözet levonásával 668.432 (800.000-762.955) forint.
- [4] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult és viszontkeresettel 2014. február hó 1. napjától kérte a tartásdíj felemelését, elsődlegesen a felperes minden jövedelme után gyermekeként 25 %, de legalább havi 50.000 forint alapösszegre, másodlagosan gyermekeként 50.000 forint határozott összegre. Arra hivatkozott, hogy a gyermekek szükségletei megnöttek, a felperes jövedelme nem csökkent és 2013 októberében kifizetett összeg visszafizetésére nem kötelezhető, mert azt a gyermekek tartására fordította.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletében az egyezséget megváltoztatta és a felperes tartási kötelezettségét 2013. december 1. napjától gyermekeként havi 42.000 forint határozott összegű tartásdíjra leszállította. Megállapította, hogy 2013. október 1. és 2014. július 31. közötti időszakban a felperesnek 628.437 forint gyermektartásdíj túlfizetése keletkezett. Feljogosította a felperest, hogy az ítélet jogerőre emelkedését követő hónap 1. napjától a folyó tartásdíjba a túlfizetést először havi 28.437 forintban, majd havi 24.000 forint összegben beszámítsa. Ennek megfelelően felhívta a felperes munkáltatóját a levonások teljesítésére. A meghaladó keresetet és az alperes viszontkeresetét elutasította.
- [6] Ítélete indokolásában megállapította, hogy mindkét fél tulajdonosa egy-egy sz.-i ingatlannak és gépjárműnek, más, nagyobb értékű vagyontárggyal nem rendelkezik. A felperes élettársával a fővárosban albérletben él, melynek havi díja 40.000 forint és terheli a rezsi költség. Az alperes a gyermekekkel édesanyja ingatlanában él és a rezsit fizeti, iskolatitkárként havi nettó átlagos jövedelme 98.205 forint. A gyermekek gimnáziumi, illetőleg

általános iskolai tanulók, évek óta tagdíjfizetési kötelezettség mellett sportegyesületben versenyszerűen sportolnak, amely havonta átlagosan 8-10.000 forintos kiadást jelent, továbbá az alperes fizeti az edzőtáborok és a sportruházat költségeit is. Mindkét gyermek szemüveges, a sport miatt Bo. kontaktlencsét használ, melynek havi költsége 6.000 forint, a fogszabályozás pedig gyermekenként 79.000 forintba került.

- [7] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a tartásdíj megállapítása óta a körülményekben lényeges változás nem következett be, de a felperes százalékos módon történő tartásdíj fizetési kötelezettségének fenntartása nem indokolt. A perre ugyan az 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) szabályai irányadók, azonban a 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: új Ptk.) már elveti a százalékos megállapítás lehetőségét. Ezt követve, a célszerűség és átláthatóság érdekében a tartásdíjat a jogosultak indokolt szükségletei és a felperes teljesítőképségeinek egybevetése alapján fix összegben határozta meg. A felek gyermekei átlagos nevelési, gondozási szükségletű gyermekek, az alperes azonban a versenyszerű sportolásukkal járó többlet költségeket a felperessel nem egyeztetette. A felperes ezért az ebből eredő többlet szükségleteket nem köteles arányosan biztosítani a gyermekek részére. Az elsőfokú bíróság a felperes havi nettó átlagos munkabérének alapulvételével a tartásdíjat gyermekenként a munkabér 20-20 %-át kitevő 42.000 forintra szállította le.
- [8] Az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 361. § (1) bekezdése és a 362. § (2) bekezdésére és az egységes bírói gyakorlatra utalással hangsúlyozta, hogy a végkielégítés a tartásdíj alapjául szolgál a végkielégítés időtartamával azonos időszakra. A felperes 2013. október és 2014 júliusa között teljesítette a tartásdíj fizetési kötelezettségét, mert munkáltatója a végkielégítésből levonta és az alperes részére átutalta a tartásdíjat. A felperesnek erre az időszakra - gyermekenként 42.000 forint tartásdíjat számolva - összesen 628.737 forint túlfizetése keletkezett. Nem fogadta el az alperes állítását, miszerint az egy összegben felvett több százezer forintos tartásdíjat a létfenntartás céljára jóhiszeműen felhasználta, ezért engedélyezte a túlfizetés beszámítását a jövőben esedékes tartásdíjakba.
- [9] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes fellebbezett, amelyben annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte.
- [10] A felperes a másodfokú eljárásban beszerzett munkáltatói igazolás alapján nem vitatta, hogy az alperes részére 2013 októberében átutalt 762.955 forintból volt munkáltatója jogszerűen vonta le a szeptemberi munkabéréből a 40 %-nak megfelelő 68.090 forint tartásdíjat. A további 694.865 (762.955-68.090) forint levonás azonban jogalap nélküli volt, a levont összegbe beszámította a 2013. október és november hónapokra járó gyermekenként havi 42.000 forint, összesen 168.000 forint tartásdíjat és keresetét 526.865 forintra leszállította.

- [11] A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította.
- [12] Ítélete indokolásában a felperes korábbi és új munkáltatójának tájékoztatása alapján a tényállás kiegészítésével megállapította, hogy a felperes korábbi munkáltatója 2013 januárjától augusztus végéig terjedő időszakra a felperesnek összesen 2.724.522 forint nettó jövedelmet fizetett ki és 897.043 forint gyermektartásdíjat utalt át az alperes részére. A felperes korábbi munkáltatója 2013. szeptember hónapra rendszeres jövedelemként (munkabér, 13. havi jövedelem, felmentés, megváltott szabadság, áramkedvezmény megváltás jogcímén) nettó 1.910.328 forintot, egyéb nem rendszeres jövedelemként pedig bruttó 6.084.872 forintot fizetett meg. Így a nettó jövedelme ennek alapján összesen 5.894.742 forint volt és a gyermektartásdíjként az alperes részére 762.955 forint került átutalásra. A felperes havi átlagos jövedelme 2013. novembertől 2014. október végéig 157.082 forint, 2014. novembertől 2015. április végéig 245.894 forint.
- [13] A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a perindítás időpontjára figyelemmel a gyermektartásdíj leszállítása a Csjt. 69. § (1) bekezdésében foglalt feltételek fennállása esetén lehet indokolt. Az elsőfokú bíróság helyes megállapítása szerint a felperes körülményeiben az egyezségkötés óta lényeges körülményváltozások nem következtek be. Az új munkáltatójánál való elhelyezkedésétől a felperes jövedelme kisebb mértékben nőtt, átlagos havi jövedelme 245.000 forint. A gyermekek szükségletei az egyezségkötés óta eltelt tíz évben növekedtek, mindkét gyermek iskolás, rendszeresen sportolnak, így az alapszükségleteket is meghaladó költségeik vannak (edzőtábor, sportruházat költség, fogszabályozás, kontaktlencse, egyéb speciális költségek). A tartásdíj leszállításának jogszabályi feltételei nem teljesültek, a felperes jövedelme 2013 decemberétől nem mutat olyan jelentős emelkedést, amely miatt a százalékos tartásdíj a gyermekek szükségleteihez képest túlzott mértékű lenne. A sportolással kapcsolatos kiadások ugyan az alapszükségleteket meghaladják, de nem tekinthetők luxus kiadásoknak és a felperes - jövedelmi viszonyai alapján - ezek finanszírozására képes.
- [14] A jogalap nélkül kifizetett tartásdíjat illetően a másodfokú bíróság a családjogi törvény végrehajtásáról szóló 4/1987. (VI. 14.) IM rendelet (a továbbiakban: Csjtr.) 10. § (2) bekezdésére hivatkozással hangsúlyozta, hogy a felek korábban megállapodtak abban, hogy a gyermektartásdíj alapjául csak a felperes rendszeres jövedelmét veszik figyelembe. A másodfokú bíróság a beszerzett munkáltatói igazolásból megállapította, hogy az alperes által felvett 762.955 forint a felperes rendszeres, tehát a gyermektartásdíj alapját képező jövedelméből került levonásra, a végkielégítésből és egyéb nem rendszeres jövedelemből a munkáltató levonást nem eszközölt. A százalékos marasztalás alapján, a felek eltérő megállapodásának hiányában, a gyermektartásdíjat a kötelezett valamennyi olyan jövedelméből le kell vonni, amely a

gyermektartásdíj alapját képezi. A felperes a munkaviszonya megszűnésekor egy nagyobb összegű juttatásban részesült és a munkáltató a felek egyezségének megfelelően tett eleget a bírósági felhívásnak. A százalékos marasztalás esetén az újabb munkahelyen megszerzett jövedelem is a gyermektartásdíj alapjához tartozik függetlenül attól, hogy a kötelezett mikor helyezkedett el és milyen juttatásban részesült korábban.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [15] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte úgy, hogy a Kúria a gyermektartásdíj fizetési kötelezettségét 2013. december 1. napjától gyermekenként 42.000 forintban állapítsa meg és kötelezze az alperest a Ptk. 361. § (1) bekezdése alapján jogalap nélküli gazdagodás címén 628.437 forint összeg megfizetésére. A felperes arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a Csjt. 69/C. § (1) bekezdés b) pontjába, a 69. § (1) bekezdésébe, a Csjtr. 10. § (1) bekezdésébe és az 1952. évi III. tv. (a továbbiakban: Pp.) 166. § (1) bekezdésébe ütközik.
- [16] A felülvizsgálati kérelem részletes indokai szerint a másodfokú bíróság a jövedelmére vonatkozó igazolásokat, kimutatásokat, mint okirati bizonyítékokat nem vette figyelembe, holott e bizonyítékokból megállapítható, hogy új munkahelyén havi 100.000 forinttal kevesebb jövedelmet ér el, mint a korábbi munkáltatójánál. A jövedelemcsökkenésre hivatkozással és nem az új Ptk.-ra alapítva kérte a gyermektartásdíj leszállítását.
- [17] A Csjt. 69. § (1) bekezdése a perben nem alkalmazható, mert tíz év elteltével nem vizsgálható a körülmények megváltozása. Nem az egyezségkötéshez, hanem az évek óta megszokott keresetéhez képest bekövetkezett keresetcsökkenésre alapította a tartásdíj leszállítása iránti keresetét.
- [18] A másodfokú bíróság a Csjtr. 10. § (2) bekezdésének megsértésével állapította meg, hogy a 764.131 forint levonása és átutalása a rendszeres jövedelméből történt. A levont összeg tartalmazta a megváltott szabadságot, az áramkedvezmény megváltását, amelyek még időszakosan sem esedékesek, csak a munkaviszony megszűnésekor járnak, ezért rendszeres jellegük fogalmilag kizárt.
- [19] A korábbi munkáltatójánál elért havi nettó keresete 320.000-330.000 forint volt, esetenként elérte a 400.000 forintot is. Az új munkahelyén a havi jövedelme 157.000 forintra csökkent. A százalékos marasztalás fenntartása azt jelenti, hogy a korábbi 330.000 forint jövedelméből történő levonás után 198.000 forintja maradt a megélhetésre, az új munkahelyén elért 245.000 forintra lecsökkent jövedelméből a levonást követően 147.000 forintja marad, amit 129.500 forint havi fix kiadása terhel. Így az esetenkénti jutalma fordítható öltözködésére és a gyermekekkel kapcsolatos szabadidős programok költségeire. Lényeges körülményváltozásnak tekinthető a jelentős jövedelemcsökkenése és az, hogy ez a

körülmény a létfenntartásához szükséges összegre szorítja a bevételeit.

- [20] Iratellenes megállapítás, hogy új munkáltatójánál a jövedelme kisebb mértékű emelkedést mutat. A 2005. évi egyezségkötéshez óta jövedelmének növekedése az árak emelkedésének és az infláció követésének a következménye.
- [21] A korábbi munkáltatója által részletezett és a levonásra vonatkozó adatok megküldéséig mindkét fél azt vélelmezte, hogy a gyermektartásdíj levonása jogszerű volt, ezért a felperes a levont összeget tekintette túlfizetésnek. A másodfokú tárgyaláson a felek egyezően adták elő, hogy a levonások alapjának egy része nem jogszerű, a másodfokú bíróság a felek egybehangzó nyilatkozata ellenére állapította meg, hogy nincs jogalap nélküli gazdagodás. Az alperes nem vitatta, hogy a levonásnak nem volt jogalapja, hanem azt állította, hogy a levont összeget a gyermekek létfenntartására fordította.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [22] A felülvizsgálati kérelem részben megalapozott.
- [23] A Csjt. 65. § (1) bekezdése értelmében a kötelezett a tartás teljesítéseképpen köteles anyagi viszonyaihoz képest a jogosultat mindazzal ellátni, ami annak a megélhetéséhez szükséges. A leszármazó eltartása a szükséges taníttatás költségének viselésére is kiterjed. A 69/A. § (1) bekezdése alapján a szülő a saját szükséges tartásának rovására is köteles megosztani kiskorú gyermekével azt, ami közös eltartásukra rendelkezésre áll. A (2) bekezdés szerint a gyermeket gondozó szülő a tartást természetben, a különélő szülő elsősorban pénzben szolgáltatja. A 69/C. § alapján a tartásdíj összegét gyermekenként általában a kötelezett átlagos jövedelmének 15-25%-ában kell megállapítani. A gyermektartásdíj meghatározásánál figyelemmel kell lenni a gyermek tényleges szükségleteire, mindkét szülő jövedelmi és vagyoni viszonyaira. A tartásdíjat százalékos arányban vagy határozott összegben vagy határozott összegben és bizonyos jövedelmek százalékában kell meghatározni. A 69. § (1) bekezdése kimondja, hogy ha a közös egyetértéssel vagy bírósági ítélettel megállapított rokon tartás megállapításának alapjául szolgáló körülményekben lényeges változás állott be, a tartás mértékének megváltoztatását vagy a tartás megszüntetését lehet kérni.
- [24] A felperes hivatkozásától eltérően az egyezséggel megállapított családjogi tartás megváltoztatása csak a Csjt. 69. § (1) bekezdésére alapítva kérhető. A perben ezért a bíróságnak arról kellett döntenie, hogy a tartásdíj leszállításának törvényi feltételei megvalósultak-e és ezzel összefüggésben mennyiben indokolt a százalékos marasztalás helyett a tartásdíj határozott összegben történő megállapítása.
- [25] Kétségtelen, hogy a felperes, illetve az alperes kereseti-jövedelmi viszonyai a gyermektartásdíj megállapítására vonatkozó jogerős

bírói egyezség megkötése óta lényegesen nem módosultak. A felperes jövedelme a korábbi munkáltatónál elért jövedelméhez képest 2013 novemberétől - az új munkáltatójánál történt elhelyezkedésétől - kezdetben kisebb mértékű csökkenést, 2015. évtől azonban növekedést mutat. Az egyezség megkötésekor a felek gyermekei még óvodáskorúak voltak, azóta mindketten iskolába járnak, a nagyobbik gyermek középiskolás, ezért a gyermekek szükségletei, taníttatásuk költsége életkorukra figyelemmel folyamatosan emelkednek. A másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a százalékos marasztalás alapján fizetett tartásdíj nem haladja meg a gyermekek szükségleteinek fedezéséhez indokolt mértéket, mivel az a gyermekek adottságaitól, életkori sajátosságaitól és irányultságától függően nem csupán az alapszükségletek, tehát a lakás, élelmezés, ruházkodás és az iskolai tanulmányok folytatásának biztosítását jelenti. Az a szülők teherbíró képességétől függően - a luxusigények kivételével - a kulturális, sportolási és a gyermekek szellemi fejlődését szolgáló egyéb szükségletek költségére is kiterjed (BH 2002. 314.).

- [26] A másodfokú bíróság helyesen fejtette ki, hogy a százalékos marasztalás esetén milyen helyzet vezethet a tartásdíj leszállítására, továbbá, hogy a tartásdíj formájának meghatározására a későbbi jogszabályváltozás, az új Ptk. szabálya nem ad alapot. A jogvita elbírálására irányadó Csjt. a tartásdíj megállapításának három formáját szabályozza a 69/C. § (3) bekezdésében, de ezek közül a százalékos arányú marasztalás nem jelent fő szabályt a határozott összegű marasztaláshoz képest. Az adott esetben a módosítást, a százalékos marasztalás mellőzését és tartásdíj határozott összegben történő megállapítását az indokolja, hogy a felperesnek a tartásdíj alapjául figyelembe vehető rendszeres jövedelmére kiterjedő százalékos marasztalás mértéke és a tartásdíj alapösszege nem áll összhangban. Nem felel meg annak a követelménynek, hogy a százalékosan megállapított tartásdíj alapösszegének a százalékos marasztaláshoz kell igazodnia (EBH 2008.1871.II.).
- [27] Kétségtelen, hogy a tartásdíj megállapításának százalékos formája automatikusan követi a kötelezett keresetemelkedését, ami részben együtt jár az infláció követésével is. Az alapösszeg azonban csak a tartás minimumát biztosítja, ezért nem teljesítés esetén végrehajtás csak az alapösszegre vezethető. Emellett a Csjtr. 10. §-ában a jövedelem kategóriák felsorolása nem teljes körű, ezért a jogszabályi rendezés hiányában a perbeli vitás helyzethez vezethet annak megítélése, hogy a különböző jogcímenek kifizetett juttatások közül mi tartozik a százalékos marasztalás alapján igénybe vehető jövedelmek körébe.
- [28] Mindezekre tekintettel a Kúria az eljáró bíróságok közül az elsőfokú bíróság döntésével, 2013. december 1. napjától a közös egyetértéssel alapuló tartás mértékének megváltoztatásával, a százalékos marasztalás mellőzésével, a korábbi alapösszeget jelentősen meghaladó határozott összegű tartásdíj megállapításával

értett egyet.

- [29] A bizonyítási eljárás eredményeként rendelkezésre álló bizonyítékok és a felek nyilatkozatainak a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő mérlegelése alapján az elsőfokú bíróság által megállapított, a felperes nettó átlagkeresetének megközelítőleg 20 %-át jelentő, gyermekenkénti 42.000 forint határozott összegű tartásdíj összhangban áll a gyermekek indokolt szükségleteivel és a felperes teherbíró képességével, valamint az alperes jövedelmi viszonyaival. A mérlegeléssel megállapított tartásdíj mértéke hosszabb távon megfelelően biztosítja a közös gyermekek eltartását, figyelemmel a gyermekeket gondozó alperes természetbeni tartási kötelezettségére is.
- [30] A felperes a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén érvényesített keresetét a másodfokú tárgyaláson leszállította és az alperes kötelezését 526.865 forint jogalap nélkül felvett tartásdíj visszafizetésére kérte, ezért a Kúria a leszállított kereset erejéig vizsgálta a jogalap, a visszafizetési kötelezettség fennállását.
- [31] A Kúria egyetértett a másodfokú bíróságnak a felek egyező álláspontjától eltérő, de a felperes korábbi munkáltatójának igazolásán, a Csjtr. 10. § (2) bekezdésén és bírói gyakorlaton alapuló megállapításával, mely szerint a 2013 októberében az alperes részére átutalt 762.955 forint teljes összege a felperes rendszeres, tehát a gyermektartásdíj alapját képező jövedelméből került levonásra. A 22/F/1. alatt csatolt, a felperes munkaviszonyának felmondására vonatkozó okiratból és a Pf.9. sorszámú munkáltatói igazolásból megállapítható, hogy levont összeg alapja a 2013. szeptember 13-i felmondásig járó munkabér időarányos része, a felmondástól a munkaviszony 2014. január 16-i megszűnéséig járó rendszeres illetmény, a munkaviszony megszűnéséig a felperest időarányosan ki nem vett szabadság megváltása, továbbá a pénzben megváltott áramkedvezmény.
- [32] A felperes a felmondásig járó időarányos munkabérből történt levonás jogalapját elismerte, a munkaviszony megszűnéséig a felperes rendszeres illetményéből történt levonás jogszerűsége pedig nem vitatható. A Kúria több döntésében rámutatott arra, hogy a munkavállaló részére kifizetett juttatás jogcímét illetően nem a juttatás elnevezésének, hanem a rendeltetésének van elsősorban jelentősége. Ténylegesen a munkabérrel vonható ezért egy kategóriába az a juttatás, amelynek rendeltetése a megjelölt jogcímtől függetlenül a végzett munka anyagi elismerése (EBH 2005.1214., EBH 1999. 54., BH 1993.772.). Ezért nem kifogásolható, hogy a munkáltató ilyen jellegű juttatásnak tekintette a munkaviszony megszűnéséig időarányosan járó szabadság pénzbeni megváltását, továbbá a kollektív szerződésen, illetőleg a munkáltató és az üzemi tanács megállapodásán alapuló, a csoportos létszámcsökkentés okán a hosszabb ideig fennálló munkaviszonyára tekintettel a felperest megillető pénzben megváltott áramkedvezményt.

- [33] A felek a korábbi egyezségükben abban állapodtak meg, hogy a felperest a havonta terhelő tartás alapja a rendszeres jövedelme, amely összhangban áll azzal, hogy a különélő szülőt terhelő pénzbeli tartás, a tartásdíj a gyermeknevelés és gondozás egységes folyamatára megállapított, havonta fizetendő pénzösszeg (BH 1997.79.). Kétségtelen, hogy a felperes munkaviszonyának megszüntetésére tekintettel a felperesnek kifizetett juttatásból levont és az alperes részére átutalt teljes összeg a 2013. szeptemberétől 2014. január 16-ig járó havi tartást fedezte. A perben ezt a tényt az alperes sem vitatta, személyes meghallgatásakor maga adta elő, hogy az átutalt összeget kezdetben a felperes munkaviszonyának létesítéséig tartalékként kezelve, külön számlán helyezte el. A másodfokú bíróság ezért az alperes részére átutalt összeget tévesen tekintette a munkaviszony megszüntetésére tekintettel folyósított olyan tartásdíjnak, amely az egyezség alapján a felperest minden további feltétel nélkül megilleti.
- [34] A felperes ugyanis 2103 novemberében munkaviszonyt létesített és új munkáltatója az egyezségnek megfelelően előre esedékesen eleget tett a közvetlen bírósági felhívásnak, a felperes rendszeres jövedelméből a tartásdíj címen történő levonási és átutalási kötelezettségének, ennek következményeként a 2013 októberében átutalt - végkielégítésnek nevezett - tartásdíj egy része jogalap nélkülivé vált.
- [35] A Ptk. 361. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy aki másnak a rovására jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz, köteles ezt az előnyt visszatéríteni. A 362. § azonban kimondja, hogy az életfenntartás céljára adott és arra felhasznált juttatást visszakövetelni nem lehet. Nem vitás, hogy az alperes a 2013 októberében felvett tartásdíjat a gyermekek tartására, szükségleteik kielégítésére felhasználta, ezért a tartás jogcímén juttatott és tartás céljára felhasznált vagyoni előny visszafizetésére nem kötelezhető. A visszakövetelési jog önálló érvényesítésének tilalma viszont nem zárja ki a jogalap nélkülivé vált fizetés beszámítás útján való érvényesítését, ha a beszámítás törvényi feltételei fennállnak. A Ptk. 297. § (1) bekezdése értelmében ugyanis túlfizetés esetén a tartási követeléssel szemben is lehetőség van a beszámításra, amely a bírói gyakorlat szerint azt jelenti, hogy a túlfizetett összeget a kötelezett a tartásdíj később esedékes részleteibe számíthatja be (PK 34. számú állásfoglalás).
- [36] A Kúria a túlfizetés összegszerűségének meghatározásánál abból indult ki, hogy az alperes részére átutalt 762.955 forintból 68.090 forint a 2013. szeptember 13-i felmondásig járó időarányos munkabérből levont tartásdíj és a felperes nem vitatta azt sem, hogy az alperest október és november hónapra gyermekenként 42.000 forint tartásdíj megilleti.
- [37] A munkaviszonyt megszüntető okiratból megállapítható, hogy a felperes korábbi munkáltatója az átutalt és a szeptemberi időarányos munkabérből levont tartásdíj 694.865 forint különbözetét

a 125 napban megállapított, 2013. szeptember 14-től 2014. január 16-ig tartó felmondási időre állapította meg, a felperes rendszeres jövedelmének alapul vételével. Ezért a felmondási idő kezdő napjától 2013. október 31. napjáig terjedő időszakra az alperest tartásdíj címén nem a felperes által elismert összeg, hanem a korábbi egyezség alapján a 694.865 forint időarányos része illeti meg. A 694.865 forintból az egy napi mérték 5.558,92 forint ($694.865 : 125$), 2013. szeptember 14-től október 31-ig eltelt 48 napra járó arányos tartásdíj 266.828 ($5.558,92 \times 48$) forint.

- [38] A fentiekből következik, hogy a túlfizetés időszaka helyesen 2013. november 1. napjától a munkaviszony 2014. január 16-i megszüntetéséig áll fenn. Az új munkáltató a felperes jövedelméből novemberben összesen 74.918 forint, decemberben 82.768 forint, 2014. januárban 87.222 forintot, január 16-ig időarányosan 43.611 forint, összesen 201.297 forint tartásdíjat vont le (Pf.7. számú kereseti kimutatás). Holott erre az időre a felperes elismerése alapján, illetőleg a tartásdíj 2013. decemberi leszállítása folytán az alperesnek járó tartásdíj két hónapra havi 84.000 forinttal számolva és a 2014. januári tört hónapra 42.000 forint, összesen 210.000 forint volt. Az alperest megillető és az új munkáltató által levont 8.703 forint tartásdíj különbözet ezért csökkenti a korábban levont 694.865 forintból erre az időszakra átutalt tartásdíj időarányos, 77 napra számított 428.037 ($694.865 - 266.828$) forint összegét. A felperes tartásdíj túlfizetése ezért kerekítve összesen 419.330 ($428.037 - 8.703$) forint, gyermekenként 209.665 forint.
- [39] A felperes a túlfizetést a jogosultak létfenntartási alapjának elvonása nélkül, a Pp. 217. § (3) bekezdése alapján engedélyezett és gyermekenként havonta meghatározott részletekben jogosult a jövőben fizetendő gyermektartásdíj összegébe beszámítani. A Kúria a beszámítható első részletet 20.040 forintban, gyermekenként 10.020 forintban, a további részleteket - az elsőfokú bíróság döntésével egyezően - 24.000 forintban, gyermekenként 12.000 forintban határozta meg. Ítélete végrehajthatósága érdekében a beszámítás kezdő időpontját, továbbá a munkáltató közvetlen bírósági felhívását a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 28. § (3) bekezdése szerint módosította.
- [40] A felülvizsgálati kérelem részbeni eredményessége folytán módosul a felek pernyertességének - pervesztességének aránya.
- [41] Az elsőfokú eljárásban a felperes pernyertességének mértéke a gyermektartásdíj megváltoztatása tárgyában 95 %, a jogalap nélkül felvett tartásdíj visszafizetését illetően 63 %, ezért a feljegyzett kereseti illetékből a felperest 15.250 forint, az alperest 25.600 megfizetése terheli. Az alperes a nagyobb arányú pervesztessége miatt a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes elsőfokú perköltségének - az ÁFÁ-t is magában foglaló ügyvédi munkadíj - megfizetésére, amelynek arányos mértékét a Kúria a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdés a) pontja és a (6) bekezdése szerint határozta meg.

Az összecszerűség megállapításakor figyelembe vette, hogy az alperes viszontkeresete nem vezetett eredményre.

- [42] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a Pp. 275. § (3) és (4) bekezdése alapján a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott, a keresetet elutasító rendelkezését az elsőfokú perköltség, a kereseti, a fellebbezési illeték viselésére is kiterjedően hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, a jogszabályoknak megfelelő rendelkezéseit helybenhagyta.

Záró rész

- [43] A Kúria az ítéletét a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül hozta meg.
- [44] A másodfokú eljárásban az alperes fellebbezése, a felülvizsgálati eljárásban a felperes felülvizsgálati kérelme részben eredményre vezetett. A felperes mindkét eljárásban a gyermektartásdíj megváltoztatása iránti kereseti kérelmet illetően teljes egészében, a jogalap nélkül felvett tartásdíj visszafizetése iránti követelés tárgyában 66 %-ban pernyertes lett. Ezért a fellebbezési illetékből a felperes 13.630 forint, az alperes 41.470 forint, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése alapján megállapított 112.800 forint felülvizsgálati eljárási illetékből a felperes 21.300 forint, az alperes 91.500 forint megfizetésére köteles a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.
- [45] Az alperes pervesztessége nagyobb arányú, ezért a Pp. 239. §-a, illetve a Pp. 270. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó Pp. 81. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes másodfokú perköltségének és a felülvizsgálati eljárási költségének - az ÁFÁ-val emelt ügyvédi munkadíj - megfizetésére. Az együttes másodfokú perköltség és a felülvizsgálati eljárási költség arányos mértékének meghatározása az IM rendelet 3. § (5)-(6) bekezdésén és a 4/A. § (1) bekezdésén alapul.

, 2016. május 3.

Dr. Makai Katalin s.k. a tanács elnöke, dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. előadó bíró, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő